

ЛИЧНИ МИТОЛОГИИ

През октомври в салоните на „Шипка“ 6 се откри голяма живописна изложба „Лични митологии“, която безспорно е акцент в изложбената програма на СБХ за сезона. След направената от журито селекция в нея участват 99 автора с над 160 творби. Това голямо количество и разнообразие в жанрово и стилово отношение дава Възможност за различни коментари. И ако през последните десетилетия в световен план се говори за изчерпването на живописиста като изразно средство и едва в началото на 21 в. започва нейното реабилитиране, то в България тя несъмнено винаги е била и вероятно ще бъде водещото от визуалните изкуства.

Интелигентно поставената тема на изложбата „Лични митологии“ е по-скоро насочваща, отколкото ограничаваща или заглъжаваша, тя, според думите на Станислав Памукчиев, секретар на секия „Живопис“ и организатор на изложбата има за цел да „защитава склонността на художника да търси и открива през личната си чувствителност и опитност големите и трайни измерения, да се обръща от крайното към безкрайното“. Без съмнение тези думи важат в пълна степен за трите великолепно творби на един от най-големите български художници Петър Дочев, който за съжаление загубихме наскоро. Чистата им изразна сила и мозъга красота, постигнати с лаконичност на изразните средства, ги превръщат в нещо много повече от картини – те са символи на вечните неща, устоите в кръговрата на всемира.

Естествен смислово-композиционен и естетически център на цялата експозиция, те поставят високи изисквания към всички заобикалящи ги творби. Може би това е логичното обяснение за явната диференциация между картините, показани съответно на първия и втория етаж на СБХ. В първия момент човек не може да се отърси от чувството, че гледа две съвсем различни изложби и това не е далеч от истината. Няма да е пресилено да се каже, че селекцията заела първия етаж, е репрезентативна за съвременната българска живопис, въпреки липсата на някои изявени художници в нея. Наред с утвърдените вече имена, сериозно са заявили присъствието си и младите автори. Дори възискателният зрител или познавач не би могъл да открие творба с ниско художествено качество или плитък замисъл. Като цяло самата тема „Лични митологии“ е третирана в дълбочина, а не повърхностно-иллюстративно. Далеч съм от мисълта, че някои от работите не търпят критика, но това е в зависимост от личните възгледи и предпочитания на наблюдателя.

Частта от изложбата експонирана на втория етаж бих определила по-скоро като „Любопитна“ и доста разнообразна, както в стилово отношение, така и по отношение на качеството. Не че тук липсва добра живопис. Но няма ясно изведена естетическа позиция, която да обедини творбите и да им придаде цялостен облик, както това е постигнато в залата на първия етаж. Създава се впечатление за подбор без определен критерий. Да не говорим, че някои от работите определено са под нивото на добрия вкус.

Картините, които според личното ми мнение са едни от най-силните в експозицията са „Утаено“ на Станислав Памукчиев, където с минималните средства на монохромното сиво и на обектите, „вписани“ в живописната тъкан, се постига не само естетична визия, но и смислова дълбочина, както и трите големи експресио-

нистични платна на Николай Майсторев, натоварени със силен емоционален заряд. Поставени в непосредствена близост до работите на Петър Дочев, което е не малко изпитание за всеки живописец, те им партнират достойно. Не мога да подмина и други с право утвърдени в българското изкуство автори, като Милко Божков, Мари-Терез Господинова и Надежда Кутева, които всеки по свой специфичен начин, постигат високо живописно майсторство. Творбите на Ивайло Попов и Валентин Дончевски правят впечатление с използваните от тях нетрадиционни за живописиста средства. Единият с асамблирани от метални отпазъци картини, а другият, използваш съчетание от компютърен печат, текстил и живописни акценти – постигат не само интересни като визия творби, но и насочват зрителя към философски разсъждения и обобщения. От поколението, което сега е около 40-те, т.е. творчески зряло, не мога да не изкажа предпочитанието си към интелигентната, концептуална живопис на Елена Панайотова и преизвикателните, като съдържание и изпълнение голямоформатни платна на Венцислав Занков. Динко Стоев показва експресивна сила в начина на своята работа – едри, отчетливи нервни мазки и остри цветови акценти изграждат живописната материя на неговите картини. Едни от впечатляващите творби в изложбата са изведените като естетика и навлизачи

Надежда Кутева - „Два змея – тракийска легенда“, детайл

Изкуство, думи...

по специфично-емоционален начин в темата за личното платно на Моника Попова. Друга млада авторка – Светлана Тодорова също се вдъхновява от личния си свят, за да го превъплъти със средствата на съвременната живопис в запомняща се фигурална композиция. Симеон Стоилов (чието синьо напомня за това на ИВ Клайн), Николай Петков и Николай Наїденов успяват да изразят силата на въздействие на чистия равно положен цвят в минималстичните си картини. Съвсем различни като намерения са Любен Генов и Момчил Георгиев, които в своите платна търсят експресията на цветовете съчетания. Определено сполучливо участие в изложбата имат и младите автори Светозара Александрова, Симеон Шивачев и Марина Маринова. Очите на възрастни жени, пресъздадени от Светозара, оправдават напълно израза, че те са „прозорец към душата“, а композициите на двете г-ми се отличават с чистота на замисъла и стремеж към красотата. Едни от малкото картини на първия етаж, в които не виждам особен вътрешен потенциал са тези на Атанас Парушев и Росен Тошев, а в известна степен и на някои други автори, които предлагат според мен по-скоро външна красавост, без дълбочина, без конфликт, без нещо което да те отпрати отвъд видимата страна на нещата. Лили Чаушева е показала две твърде скучни абстрактни композиции, които не носят кой знае какво авторско присъствие.

И ако в салона на първия етаж тук-таме има по някоя творба, която може да бъде критикувана, то на втория положението е почти обратното – не са много картините, които заслужават особено внимание. Има немало илюстративни работи, наивни не само като изпълнение, но и като съдържание. Нямам предвид творби, изпълнени в стил наив, които носят своето очарование и се доближават до непосредствеността на детската рисунка, като тези на Володя Казаков, Иван Михайлов – Жани и Йоанна Николова. В този ред на мисли бих искала да обърна по-скоро внимание на няколкото автора, които според мен не трябва да бъдат поминавани. Не случайно платното на Веселин Начев, е поставено в центъра на експозицията – експресивната му живопис, включения текст, които въвеждат концептуален момент, имат силно изявено присъствие. Утвърдени художници с изграден собствен почерк като Долорес Дилова, Дарина Цурева, Андрей Янев, Ива Владимировича, Ангел Васев и др., въпреки че не ни изненадват, предлагат на вниманието на публиката творби на добро професионално равнище и подгържат нивото на изложбата. Искрената, дълбоко изживяна живопис на Красимир Добрев-Доктора, въпреки скромния си формат, според мен, е една от най-въздействащите в цялата експозиция. Младите автори Ива Яранова с оригиналната си сюрреалистично-наивистична образност, Иво Бистрички с естетичната си абстрактна композиция и Севда Потурлян с финалата си стилизация, напомняща за декоративния стил в българската живопис от 20-те години на XX в., определено дават заявка да бъдат запомнени. Към тях бих приобщила и Радостина Драганова с оригиналните си гротескни автопортрети. Също така бих искала да спомена, като сполучливо и нестандартно представянето и на Калин Антонов, чийто портрет на „Брус Ли“, напомнящ кадър от анимационен филм, носи качества на съвременна живопис.

Би могло още много да се коментира върху отделни автори или творби, но според мен е по-важно да се направят някои констатации, които настоящата изложба налага. Както вече споменах, големите живописни изложби, организирани на

Изкуство, думи...

Шунка 6, винаги предизвикват интерес и привличат огромен брой желаещи да участват в тях. Оттам се появява проблема как да се организират множество различни автори в една балансирана и естетически издържана експозиция, скрепена от обща идея. Смятам, че ако това не бъде постигнато няма смисъл от груповата или обща изложба въобще. Необходимата селекцията на творбите може да се осъществи, като те бъдат журирани по достатъчно строг и максимално обективен критерий или се повери на куратори. Практиката на каненето на куратори (стига всеки път те да не са едни и същи), които да организират подобни големи изложби, доказва че е удачен вариант. Ако в настоящата изложба бяха отпаднали грубо казано още поне 30% от работите, общата картина щеше да бъде много по-изведена като замисъл, и нямаше да се стигне до парадокса на фактически две различни по качество изложби, формално обединени под едно заглавие. Има и трети вариант, в случай че не се цели нещо повече от безпроблемно показване на картини, то по-добре е да бъде даден достъп на всички, които желаят да участват, без предварителна селекция. Така зрителят би бил единственият „съдник“, а и разочаровани няма да има.

Стефания Янакиева

В. Занков – „Пеперудите на моите кошмари“, детайл